

RENGINIAI, SKIRTI YIVO 90-OSIOMS METINĖMS IR LIETUVOS ŽYDŲ GENOCIDO AUKŲ DIENAI PAMINĖTI

Rugsėjo 17-24
Vilnius, Lietuva

PROGRAMA (Projektas)

RUGSĖJO 17 D. KETVIRTADIENIS

16.00 val. Kauno geto ir Štuthofo koncentracijos stovyklos kalinės Ditos Šperlingienės-Zupavičienės dovanotos skarelės pristatymas (Pamėnkalnio g. 12, Vilnius).

Valstybinio Vilniaus Gaono žydų muziejaus Holokausto ekspoziciją praturtino išskirtinis eksponatas – Kauno geto ir Štuthofo koncentracijos stovyklos kalinės Ditos Šperlingienės-Zupavičienės muziejui dovanota tamsiai mėlyna skarelė baltais taškeliais. Ši skarelė – Ditos stiprybės simbolis, padėjęs jai iškęsti koncentracijos stovyklos išbandymus. Holokausto ekspozicijoje bus pristatytas šis unikalus eksponatas, papildytas jaudinančiu pačios Ditos Zupavičienės pasakojimu video formate.

**Įėjimas nemokamas.*

RUGSĖJO 18 D., PENKTADIENIS

17.00-19.00 val. Icchoko Rudaševskio dienoraščio skaitymai (Koncertų salė "Piano.Lt", Trakų g. 9/1).

Dalyvauja: Jidiš mokslinių tyrimo instituto direktorius Jonathan Brent (Niujorkas), Buvusių getų ir koncentracijos stovyklų kalinių sąjungos pirmininkės pareigas einanti Fania Brancovskaja, Lietuvos žydų (litvakų) bendruomenės pirmininkė Faina Kukliansky.

Icchokas Rudaševskis gimė Vilniuje, 1927 metais, spaustuvininko ir siuvėjos šeimoje. 1941 metų rugsėjį, prabėgus keliems mėnesiams po nacistinės Vokietijos okupacijos pradžios, kartu su savo tėvais, jis buvo uždarytas į Vilniaus getą. Vaikinas, genamas troškimo užfiksuoti jį ir jo tautiečius ištikusios katastrofos detales, kad šios nenugrimztų į užmarštį, pradėjo jidiš kalba rašyti dienoraštį, kuriame fiksavo geto egzistencijos eigą. Literatūrinis talentas jam padėjo jautriai atskleisti ne tik tragišką geto kasdienybę, jis didelį dėmesį skyrė ir intelektualinės bei kultūrinės žydų jaunimo veiklos, kurioje pats aktyviai dalyvavo, aprašymui. Neeiliniai Rudaševskio sugebėjimai akivaizdūs – dienoraštyje gausu ne pagal amžių brandžių įžvalgų, bandant suvokti užgriuvusį siaubą, grumtis su viską persmelkiančia mirties baime, nepasiduoti, rašyti, liudyti. 1943 metų rudenį, naciams likviduojant getą, Icchokui su šeima pavyko pasislėpti, bet prabėgus vos dviem savaitėms, jų slėptuvė buvo atrasta. Rudaševskiai ir kiti besislėpusieji buvo sušaudyti Paneriuose – išgyventi pavyko tik Icchoko pusseserei Sarai Vološin. Nacių okupacijai pasibaigus, Sara

sugrįžo į slėptuvę ir atrado nedidelę užrašų knygutę su dviem šimtais pilnai prirašytų puslapių. Tai ir buvo Icchoko Rudaševskio dienoraštis.

**Įėjimas nemokamas.*

19.29 val. Šabato maldos pradžia (Vilniaus Choralinė sinagogoga, Pylimo g. 39, Vilnius).

20.00 val. Viačeslavo Ganelino ir Arkadijaus Gotesmano koncertas “Džiazas, Poetas ir Kazanova” (Koncertų salė “Piano.Lt”, Trakų g. 9/1).

**Įėjimas su bilietais. Daugiau informacijos apie renginį http://www.tiketa.lt/dziazas_poetas_ir_kazanova_62491*

RUGSĖJO 19, ŠEŠTADIENIS

11.00-14.00 val. Ekskursija po žydiškąsias Vilniaus vietas. (Ekskursija prasideda prie Vilniaus Katedros varpinės bokšto, Šventaragio g., Vilnius).

**Dalyvavimas nemokamas, būtina išankstinė registracija.*

10.00 - 13.00 val. Minha / Maariv Shabbat (Vilniaus Choralinė sinagoga, Pylimo g. 39, Vilnius).

20.30 – 22.00 val. Klezmerių grupės „Klezmatics“ koncertas (Niujorkas) (Vilniaus rotušė, Didžioji g. 1, Vilnius).

Pirmą kartą Lietuvoje viešėsianti klezmerių grupė „The Klezomatics“ – prestižinį Grammy apdovanojimą pelnęs kolektyvas, kuris susikūrė 1986 metais Niujorke. Grupės grojamos muzikos stilių apibendrintai būtų galima įvardinti kaip vieno iš senosios Rytų Europos žydų muzikos žanro, klezmer, modernia interpretacija, jidiš ir amerikietiškos kultūros hibridu. Kaip sako du iš kolektyvo įkūrėjų, bosistas Paul Morrisett ir trimitininkas Frank London, „Klezmerių muzika – unikalus Rytų Europos žydiškumo skambesys. Jis nukelia į laiką ir vietą, kurių tu niekuomet nepažinojai, tačiau ši muzika neišvengiamai priverčia pajusti nostalgiją tam dingusiam pasauliui... Modernusis klezmer stilius – neatsiejamas nuo amerikietiško, nuo amerikietiškosios kultūros ir tradicijos. Norime būti šios gyvosios tradicijos dalimi, palaikyti žmogaus teises, universalias dvasines vertybes, tuo pačiu klausytojams atskleiddami savo kūrybinę versmę – neišsemiamus jidiš kultūros klodus“. Kolektyvas Vilniuje pristatys savo naujausią darbą, kurio koncepcijos dalis – YIVO kolekcijai priklausančių unikalių video įrašų, kuriuose užfiksuoti XX a. 4-ojo dešimtmečio Vilniaus vaizdai, demonstravimas.

**Įėjimas su bilietais. Bilietus galite įsigyti [internetu](#) arba „Bilietų pasaulis“ kasose esančiose: „Hyper Rimi“ „Maxima XX“, Maxima XXX“ perduotuvėse, bei Vilniaus rotušės bilietų kasose valandą prieš koncertą.*

RUGSĖJO 20, SEKMADIENIS

8.45 val. Gėlių padėjimas prie didžiojo žydų kalbininko Makso Vainraicho 1894-1969, YIVO įkūrėjo ir vadovo memorialinės lentos (J. Basanavičiaus g. 16, Vilnius).

**9.00 – 17.00 val. Konferencija, skirta Jidiš mokslinių
tyrimų instituto 90-mečio jubiliejui**
(Lietuvos Respublikos Seimas, III rūmai, Gedimino pr. 53, Vilnius).

9.00 – 9.30 val. Konferencijos dalyvių registracija (LR Seimas, Gedimino pr. 53, Vilnius).

9.30 val. Konferencija, skirta Jidiš mokslinių tyrimų instituto 90-mečio jubiliejui. *I Sesija.* Konferencijos Moderatorius Lietuvos vyriausiasis archyvaras Doc. Dr. R. Kraujelis. Konferencijos pranešėjai: Cecile Kuznitz, Judaizmo studijų direktorė, Bardo Koledžas (JAV) „YIVO žydų mokslinių tyrimų institutas Vilniuje“, Prof. Dr. Abraham Lichtenbaum, vykdančysis direktorius, IWO Fondas (Argentina) „Zalmanas Reizenas Buenos Airėse“, Dr. Larisa Lempertienė, Lietuvos nacionalinės Martyno Mažvydo bibliotekos Bibliografijos ir knygotyros centro vyriausioji bibliografė „Praeities mozaikos surinkimas: Lietuvos žydų bendruomenės gyvenimo pėdsakai išlikusiuose dokumentuose“, Kristina Dūdaitė, Bibliografijos ir knygotyros centro vyriausioji bibliografė, Nacionalinė Martyno Mažvydo biblioteka „Pasižvalgymas po YIVO knygų kolekcijos likučius: pažinimo klausimas“, Džiuginta Stankevičienė, Lietuvos centrinio valstybės archyvo Dokumentų sklaidos skyriaus vedėja, „YIVO dokumentai Lietuvos centriniam valstybės archyve“, Dr. Dovid Katz, nepriklausomas autorius ir mokslininkas, „Pasakojimas apie nepaprastą sėkmę šiuolaikinėje kalbos istorijoje: Vilnius, jidiš ir YIVO (1913-1939 m.)“, Prof. Dr. Jonathan Brent, vykdančysis direktorius, YIVO Žydų mokslinių tyrimų institutas (JAV): „YIVO instituto ateities kūrimas JAV ir svetur“.

13.00 – 13.15 val. 5776 metų žydų kalendoriaus skirto YIVO jubiliejui pristatymas.

14.30 – 17.00 val. Konferencija, skirta Jidiš mokslinių tyrimų instituto 90-mečio jubiliejui. *II Sesija.* Konferencijos Moderatorius Lietuvos vyriausiasis archyvaras Doc. Dr. R. Kraujelis. Konferencijos pranešėjai Dr. Mordehay Yushkovsky, akademinis direktorius, Pasaulio žydų kongreso Vilniaus jidiš centras (Izraelis), „Vilnius kaip tautinės atminties kelrodis jidiš literatūroje“, Prof. Dr. Lea Garfinkel, šiuolaikinės jidiš literatūros profesorė, Bar-Ilan universitetas (Izraelis) „Tamsusis Vilniaus jidiš pasaulis šiandien – danguje“, Prof. Dr. Saulius Sužiedėlis, Istorijos profesorius emeritas, Milersvilio Pensilvanijos universitetas (JAV) „Stebėtojai ir pašaliniai: lietuvių visuomenė litvakų žūtis akivaizdoje“, Prof. Dr. Šarūnas Liekis, Politikos mokslų ir diplomatijos fakulteto dekanas, Politologijos katedros profesorius, Vytauto Didžiojo universitetas, Direktorius, Vilniaus jidiš institutas, „Žydų autonomija Lietuvoje ir žydų bendruomenės Lenkijoje. Paralelės ir kontrastai“, Prof. Dr. David A. Fishman, Judaizmo istorijos profesorius, Žydų teologijos seminarija (JAV), „YIVO 1939-1944 m. Žūtis Vilniuje ir atgimimas Amerikoje“.

*Konferencija nemokama, būtina išankstinė registracija.

RUGSĖJO 21, PIRMADIENIS

12.00 val. Renginys, skirtas Lietuvos žydų genocido dienai atminti Kauno IX forto muziejuje (Žemaičių plentas 73, Kaunas).

*Iš Vilniaus bus organizuojamas transportas, išankstinė registracija būtina, išvykimas 10.30 val. nuo Kalinausko g.

17.00 val. Mareko Tomaszo Pawłowskio 2015 m. dokumentinio filmo „Dotknięcie Aniola“ („Angelo prisilietimas“) pristatymas ir peržiūra (Lietuvos žydų (litvakų) bendruomenė, Pylimo g. 4, Vilnius, Jašos Heifetzo salė).

„Angelo prisilietimas“ - neįprastai jautriai, įtaigiai ir šiek tiek kitaip pasakoja apie vieno žmogaus individualų Holokausto išgyvenimą. Lenkijos žydas Henrykas Schoenker lankydamasis Lenkijos vietose, kuriuose vis dar gyva karo šmėkla, stulbinačiai detaliai pasakoja apie savo šeimą, slapstymąsi, milžiniškas

pastangas išvengti sunaikinimo. Heryko istorija tarsi atgyja dėka emocionalaus jo liudijimo, panaudotos archyvinės medžiagos bei neįprastos kinematografijos.

**Renginys nemokamas. Filmas lenkų kalba su lietuviškais subtitrais, renginys nemokamas.*

RUGSĖJO 22, ANTRADIENIS

10.00 -11.00 val. Žydų gelbėtojų apdovanojimo ceremonija (Lietuvos Respublikos Prezidentūra. S. Daukanto a. 3, Vilnius)

**Įėjimas tik su kvietimais.*

14.00 val. Holokausto aukų atminimo pagerbimas prie Panerių memorialo (Agrastų g. 15, Vilnius)

**Iš Vilniaus bus organizuojamas transportas, išankstinė registracija būtina, išvykimas 12.30 val. nuo Kalinausko g.*

19.00 val. Viačeslavo Ganelino ir Arkadijaus Gotesmano koncertas “Tylos šauksmas. Muzika sunaikintoms Vilniaus sinagogoms“ (Šv. Kotrynos bažnyčia, Vilniaus g. 30, Vilnius).

„Tylos šauksmas“ – stambios formos muzikinis kūrinys, parašytas Resisim (hebr. skeveldros, šukės) forma. Tai visų pirma reikiama sunaikintiems Vilniaus kultūros paminklams – sinagogoms ir kartu raginimas išmokti puoselėti vertybes, kurias taip paprasta prarasti sunkumų sumaišty. *Atlikėjai:* Vilniaus miesto savivaldybės Šv. Kristoforo kamerinis orkestras, meno vadovas ir dirigentas. Donatas Katkus, kamerinis choras „Brevis“, vad. Gintautas Venislovas, aktorius Michailas Jevdokimovas, dirigentė Giedrė Šlekytė. Dalyvauja kompozitorius, muzikantas Viačeslavas Ganelinas.

**Įėjimas tik su bilietais, daugiau informacijos ir bilietai <http://www.bilietai.lt/lt/event/26894>*

RUGSĖJO 23, TREČIADIENIS

19.00 val. Tarptautinis koncertas „Griaunant tylą“ (Vilniaus Šv. Pranciškaus Asyžiečio (Bernardinų) bažnyčia, Maironio g.10-22, Vilnius).

Programoje: Trys premjeros Lietuvoje: Karl Amadeus Hartmann (1905 - 1963) - Concerto funebre altui ir styginių orkestrui, Erwin Schulhoff (1894 -1942) - Penki kūriniai styginiams, Arvo Pärt (1935) - Stabat Mater chorui ir styginiams. Atlikėjai: Vilniaus miesto savivaldybės choras „Jauna muzika“, meno vadovas ir dirigentas Vaclovas Augustinas, Austrijos-Bulgarijos styginių orkestras „Camerata Orphica Les Orphéistes“ Razvan Hamza (altas), dirigentas Amaury du Closel.

**Įėjimas nemokamas.*

RUGSĖJO 24 D., KETVIRTADIENIS

19.00 val. Muzikinė poetinė instaliacija "Subačiaus gatvė. Getas" (V.Jasiukaitytės poezijos pagrindu) (Subačiaus g. 47, 49, Vilnius).

Atlikėjai: Rimvydas Vilkaitis, Dalia Michelevičiūtė. Režisierius Algimantas Pociūnas.

Vilniuje daug vietų menančių Lietuvos žydų tragediją, viena iš jų – Subačiaus gatvė. Čia į vieną visumą bus sujungtas žodis, muzika ir vaizdas. Aktoriai skaitys poetės Vidmantės Jasiukaitytės meninius tekstus ir nuo žūties besislapsčiusių žydų atsiminimus, skambės fragmentai iš Žeraldo Povilaičio oratorijos „Balsai iš po žemių“, namų sienos taps ekranais archyviniais dokumentiniais kadrams ir video vaizdams. Tai leis žiūrovams pajusti tą žūtūbūtinės kovos už gyvenimą atmosferą.

**Įėjimas nemokamas.*

RENGINIAI SKIRTI LIETUVOS ŽYDŲ GENOCIDO AUKŲ DIENAI PAMINĖTI ŠIAULIŲ IR PANEVĖŽIO MIESTUOSE

ŠIAULIAI

RUGSĖJO 24 D., KETVIRTADIENIS

11.00 -11.30 val. Gėlių padėjimas prie Šiaulių geto vartų, Kadiš skaitymas. (Ežero/Trakų g. Kampas, Šiauliai).

Dalyvauja: Šiaulių žydų bendruomenės pirmininkas Josifas Buršteinas, Šiaulių miesto savivaldybės atstovai.

12.00 - 13.30 val. Lietuvos žydų genocido aukoms atminti renginys Luponių miške (Kužių seniūnija, Šiauliai).

Dalyvauja: Šiaulių žydų bendruomenės pirmininkas Josifas Buršteinas, visuomenės atstovai.

14.00 –14.30 val. Memorialinės lentos skirtos miestelyje gyvenusiems žydams atminti atidengimas (Nepriklausomybės aikštė, Gruzdžiai, Šiaulių raj.)

**Išsamesnė informacija apie renginius Šiauliuose: agavasiauliai@takas.lt*

RUGSĖJO 25 D., PENKTADIENIS

10.00 val. Minėjimas skirtas Žagarės Holokausto aukoms atminti (Žagarė)

**Išsamesnė informacija apie renginius Šiauliuose: agavasiauliai@takas.lt*

PANEVĖŽYS

RUGSĖJO 17 D. KETVIRTADIENIS

14.00 val. Paroda Ana Frank “Istorija šiandienai” (“Saulėtekio” progimnazija, Statybininkų g. 24, Panevėžys)

Parodos pagrindas – Anos Frank gyvenimo istorija. Parodoje apie jos šeimos gyvenimo kelią atspindi prieškarinio, nacių diktatūros ir pokario laikotarpio įvykiai. Tai iliustruoja Frankų šeimos albumo nuotraukos ir kita medžiaga

** Išsamesnė informacija apie renginius Panevėžio mieste telefonais: 845435295, 861120882*

RUGSĖJO 22 D. ANTRADIENIS

12.00 val. Genocido aukų dienos minėjimas (Atminties skveras, prie memorialo „Liūdinti žydų motina“, Vasario 16-s g. Panevėžys).

Dalyvauja: Panevėžio žydų bendruomenės pirmininkas Gennady Kofman, visuomenės ir miesto savivaldybės atstovai.

12.30 val. Holokausto aukų pagerbimo ceremonija žydų masinėje naikinimo vietoje Kurganavos miške.

13.00 val. Holokausto aukų pagerbimo ceremonija holokausto atminties vietoje Žaliojoje girioje.

14.00 val. Foto paroda Genocido aukų dienai paminėti (Panevėžio Margaritos Rimkevičaitės technologinė mokykla).

15.30 val. Filmo apie Holokaustą peržiūra (iš Yad Vashem gautų filmų apie Holokaustą peržiūros ciklo pradžia) (Ramygalos g. 18, Panevėžys).

* Išsamesnė informacija apie renginius Panevėžio mieste telefonais: 845435295, 861120882

RUGSĖJO 24 D. KETVIRTADIENIS

14.00 val. Edukacinė paskaita skirta Panevėžio mokyklų moksleiviams „Panevėžio apskrities žydų holokausto tragedijai paminėti“. *Pranešėjas:* Panevėžio žydų bendruomenės pirmininkas Gennady Kofman. *Dalyvauja:* Panevėžio miesto mokyklų moksleiviai ir mokytojai.

* Išsamesnė informacija apie renginius Panevėžio mieste telefonais: 845435295, 861120882

RUGSĖJO 25 D. PENKTADIENIS

9.30 -15.30 val. Seminaras „Išsaugokime Švėkšnos sinagogą“ renginys (seminaras) (Švėkšnos seniūnija, Liepų a. 24, Švėkšnos miestelis).

Pranešėjai: „Judėjo gyvenimo ypatumai: šventės. Košerinis maistas“. *Elijas Danas Pyragas (Klaipėda)*, „Žydų jaunimo mokslas: Panevėžio ješivos fragmento istorija“. Tiesioginis skype vaizdo pranešimas. *Gennady Kofman (Panevėžys)*. „Sovietinio režimo poveikis lietuvių-žydų santykių raidai atkūrus Lietuvos nepriklausomybę“. *Justas Stončius (Palanga)*. 45 „Pamario žemės pasakojimas – ką jam duoda litvakiškas kontekstas?“. *Vytautas Toleikis (Vilnius)*. „Tradicinis judaizmas, papročiai“. *Gercas Žakas (Kaunas)*. „Kauno žydų bendruomenės pristatymas“. *Ieva Černevičiūtė (Kaunas)*. „Lietuvos mūrinių sinagogų architektūra“. *Marija Rupeikienė (Kaunas)*.

15.30-16.45 val. „Ekskursija po Švėkšnos miestelį. Sinagogos lankymas“. *Monika Žąsytienė (Švėkšna)*.

* Daugiau informacijos apie seminarą: *Monika Žąsytienė*, 865757152, monika.zasytiene@gmail.com

ORGANIZATORIAI

Lietuvos žydų (litvakų) bendruomenė
YIVO Institute for Jewish Research

PARTNERIAI

World Jewish Congress International YIDDISH CENTER Vilnius
Lietuvos vyriausiojo archyvaro tarnyba
Lietuvos centrinis valstybės archyvas
Lietuvos nacionalinė Martyno Mažvydo biblioteka
Panevėžio žydų bendruomenė
Šiaulių žydų bendruomenė
Kauno žydų bendruomenė
Vilniaus miesto savivaldybė
Šiaulių miesto savivaldybė
Panevėžio miesto savivaldybė

RĖMĖJAI

Geros valios fondas
World Jewish Congress, JAV ambasada

RENGĖJAI

Lenkijos Respublikos ambasada Lietuvoje
Lietuvos Respublikos Kultūros ministerija
Lietuvos Krašto apsaugos ministerija
Lietuvos Užsienio reikalų ministerija,
Tarptautinė komisija nacių ir sovietinio okupacinių režimų nusikaltimams Lietuvoje įvertinti
Šv. Kristoforo kamerinio orkestro klubas
VšĮ „Pax et Bonum“
Forum Voix Etouffées
„PRO S“ studija